

Suomen
urheilun
eettinen
keskus
SUEK ry

HÄIRINTÄ SUOMALAISESSA KILPAURHEILUSSA

Pesäpallon osaraportti

Tämä osaraportti on tuotettu osana Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry:n Häirintä kilpaurheilussa -tutkimushanketta vuonna 2020. Suomen Pesäpalloliitto on osallistunut tutkimushankkeeseen, jonka vuoksi liitolle on koottu tämä lajikohtainen raportti kehittämistyön tueksi. Vastavat lajikohtaiset raportit on koostettu tutkimuksen aineistosta kaikille yli 100 vastauksen lajeille.

Lajiraportit eivät ole keskenään vertailukelpoisia, sillä vastaajien ikä- ja sukupuolijakaumat vaihtelivat lajeittain merkittävästi. Vertailtavuuteen vaikuttaa myös se, että kilpaurheilijan määritelmä ei ole lajien kesken yhdenmukainen.

Taustatietojen kuvaus

Pesäpallon osalta vastauksia häirintäselvitykseen tuli yhteensä **702**. Kysely lähetettiin liiton antamien tietojen mukaan 7515 urheilijalle, **vastausprosentiksi muodostui 9**. Vastausprosentti jäi varsin matalaksi. Muihin lajeihin suhteutettuna lajin vastausprosentti oli tässä tutkimuksessa keskitasoa. Sukupuolittain vastauksia tuli eniten naisilta (421). Kilpailutason osalta suurin osa vastaajista oli kansallisen tason (431) tai alueellisen/piirikunnallisen tason urheilijoita (206). Vastaajien ikäjakauma painottui selkeästi nuoriin, enemmistö vastaajista oli 16-22-vuotiaita. **Tarkemmat tilastot osaraportin tuloksista löytyvät liitteestä 1.**

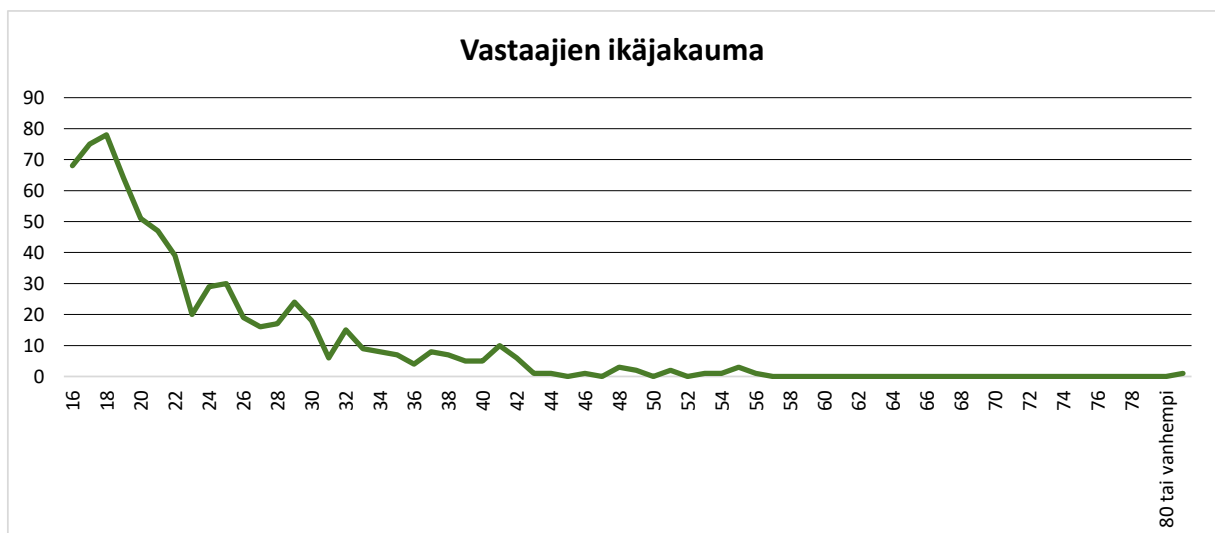
Kohdejoukko	Vastaukset	Vastaus %
7515	702	9

Sukupuolittain vastaukset jakautuivat seuraavasti:

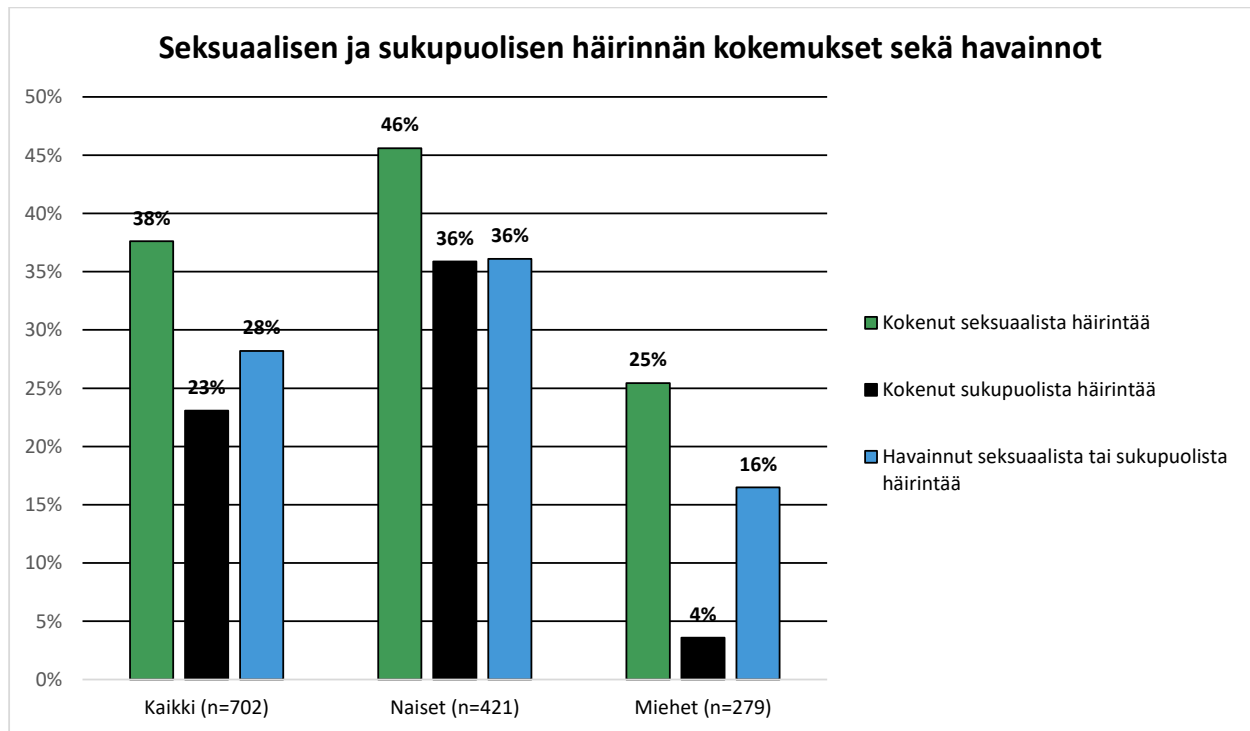
Nainen	421
Mies	279
Muu	1
En halua tai en osaa vastata	1

Kilpailutason mukaan vastaajat jakautuivat seuraavasti:

Kansallinen taso (esim. valtakunnalliset sarjat joukkuelajeissa, kansalliset kilpailut)	431
Alueellinen/piirikunnallinen taso (esim. aluemestaruuskilpailut, alueelliset sarjat joukkuelajeissa)	206
En halua tai en osaa vastata	36
Aikuisten maajoukkue taso	15
Nuorten maajoukkue taso	10
Nuorten kansainvälinen taso (Nuorten Olympia-, MM- tai EM-kisaedustus)	2
Aikuisten kansainvälinen taso (Olympia-, Paralympia-, MM- tai EM-kisaedustus)	2
En ole osallistunut kilpailutoimintaan viimeisen 5 vuoden aikana	0

Keskeiset tulokset

Pesäpallon vastaajista 38 prosenttia oli kokenut viimeisen viiden vuoden aikana urheilutoiminnassa seksuaalista häirintää. Varsinkin naisvastaajien kohdalla lukema oli korkea, sillä seksuaalista häirintää oli kokenut lähes puolet vastaajista (46 prosenttia). Lisäksi naisista 36 prosenttia oli kokenut sukupuolista häirintää. Saman verran naisvastaajia (36 prosenttia) oli havainnut seksuaalista tai sukupuolista häirintää.

Lukemat ovat korkeita muihin tutkittuihin lajeihin verrattuna, sillä koko aineistossa seksuaalista häirintää oli kokenut noin neljäsosa vastaajista (26 prosenttia) ja naisvastaajista liki kolmannes (32 prosenttia). Myös miesvastaajien kokeman seksuaalisen häirinnän osuus oli pesäpallossa suurempi (25 prosenttia) verrattuna kokonaisaineistoon (19 prosenttia).

Seksuaalisen häirinnän muodoista pesäpallossa eniten oli koettu yleisempää häiritsevää puhetta (209 vastausta) sekä sanallista seksuaalista häirintää (84 vastausta). Vakavampien muotojen osalta 20 henkilöä kertoi kokeneensa fyysistä seksuaalista häirintää. Lisäksi kolme henkilöä ilmoitti, että heidät oli raiskattu tai yritetty raiskata.

Sukupuolisen häirinnän osalta ylivoimaisesti koetuin muoto oli ominaisuuksien vähättely tai kyseenalaistaminen sukupuolen perusteella (145 vastausta). Seksuaaliseen häirintään olivat syllistyneet eniten toiset urheilijat (27 prosenttia kaikista syllistyneistä), yleisö, fanit tai some-seuraajat (26 prosenttia) ja oma valmentaja/ohjaaja (17 prosenttia).

Seksuaalista häirintää oli koettu pääasiassa miesten (54 prosenttia) ja poikien taholta (18 prosenttia). Sukupuolisen häirinnän osalta vastaavat lukemat olivat samansuuntaiset. On huomionarvoista, että suurin osa vastaajista (61 prosenttia) kertoi, ettei osannut sanoa onko oma lajiliitto puuttunut urheilussa tapahtuvaan häirintään tai tehnyt töitä häirinnän ehkäisemiseksi urheilussa.

Tulosten syventäminen

Tuloksia tarkastellessa ja tulkitessa tulee huomioida monta seikkaa. Tässä tutkimuksessa mukana olleita lajeja ei voida suoraan vertailla, sillä vastaajat painottivat eri lajeissa eri tavoin. Eroja syntyi etenkin sukupuolijakaumien kohdalla. Esimerkiksi niissä lajeissa, joissa häirinnän kokonaistaso nousi korkeaksi, saattoi vastaajissa olla selkeästi enemmän nuoria naisia kuin lajeissa, joissa häirinnän yleisyys jäi matalammaksi. **Pesäpallon vastaajissa selkeä enemmistö oli nuoria naisia. Tämä on yksi selittäjä sille, minkä vuoksi häirintäkokemukset olivat lajissa kokonaisuudessaan hyvin yleisiä.** Nuoret naiset kokevat yleisesti paljon häirintää myös muualla yhteiskunnassa.

Lajien väliseen vertailtavuuteen vaikuttaa myös se, että lajit saivat itse määritellä ne henkilöt, jotka luetaan kilpaurheilijoiksi. Tämä on voinut johtaa eri lajeissa erilaisiin tulkintoihin. Myöskään tämän vuoksi lajien suora vertailu ei ole mielekäästä.

Edellä mainitut seikat eivät kuitenkaan selitä kokonaan seksuaalisen häirinnän yleisyyttä pesäpallossa. Tutkimuksessa tehtiin myös erillinen tilastollinen analyysi, jossa tarkasteltiin, onko häirintä ominaisempaa joillekin lajeille kuin toisille. Tässä analyysissä suljettiin pois ne tekijät, jotka vaikuttavat yleisesti häirinnän määrään (esim. nuorten naisten painottuminen vastaajissa) ja katsottiin, jääkö jäljelle lajin omaa vaikutusta.

Analyysissä havaittiin, että neljällä lajilla oli seksuaalista häirintää lisäävää vaikutusta. Eli näissä lajeissa seksuaalinen häirintä on analyysin perusteella todellisuudessa yleisempää kuin muissa lajeissa. **Pesäpallo oli yksi näistä lajeista.** Sukupuolisen häirinnän osalta eroja lajien väliltä ei löydetty.

Syytä sille, miksi näissä neljässä lajissa seksuaalinen häirintä osoittautui yleisemmäksi kuin muissa, ei kyetty tämän tutkimuksen puitteissa selvittämään. **Mahdollisia syitä on monia.** Käsiteltävät ilmiöt ovat monimutkaisia ja -ulotteisia kokonaisuuksia, joihin ei ole olemassa yksiselitteisiä vastauksia. Selittävien tekijöiden jäljille pääseminen edellyttäisi tarkempia ja syvällisempiä lajikohtaisia analyysejä sekä perehtymistä, mikä ei ollut mahdollista tälle tutkimukselle asetetuissa raameissa.

Toistaiseksi syiden pohdinta jää spekulatiiviselle tasolle. **Yksi vaihtoehto on, että erot seksuaalisen häirinnän yleisyydessä voitaisiin selittää jollain tekijällä, joka ei ollut mukana tämän tutkimuksen analyyseissä.** Yksittäisissä kansainvälisissä tutkimuksissa seksuaalisen tai sukupuolisen häirinnän yleisyydessä ei ole havaittu merkittäviä eroja eri lajien välillä. Sama havainto on tehty myös yksilö- ja joukkueurheilun osalta. Tutkimustieto aiheesta on kuitenkin vielä puutteellista.

Analyysissä havaitut erot saattavat selittyä myös esimerkiksi lajin kulttuuriin tai ilmapiiriin liittyvillä seikoilla. Pesäpallon osalta aineistossa oli merkittävä määrä yleisempää häiritsevää puhetta ja sanallista seksuaalista häirintää. Merkittävä määrä naisurheilijoita oli kokenut myös ominaisuuksien vähättelyä sukupuolen perusteella. On mahdollista, että lajiin on saattanut pesiä esimerkiksi puhetapoja tai -tyylejä, jotka altistavat etenkin naisia häirinnälle. Esimerkiksi seksistinen/seksuaalissävytteinen katsomohuutelu tai epäasialliset kommentit sellaisissa tiloissa, joissa ollaan myös miesten kanssa, ovat tulosten perusteella mahdollisia. Urheilun ulkopuolisissa tutkimuksissa on käsitelty häirinnälle altistavia riskitekijöitä muun muassa työyhteisöissä. Näissä tutkimuksissa häirinnälle suotuisaa toimintaympäristöä ovat edistäneet esimerkiksi seksistinen ja epäasiallinen ilmapiiri, tietouden puute sekä yhteisössä vallitsevat hierarkiat ja stereotypit.

Tulosten yleistettävyys

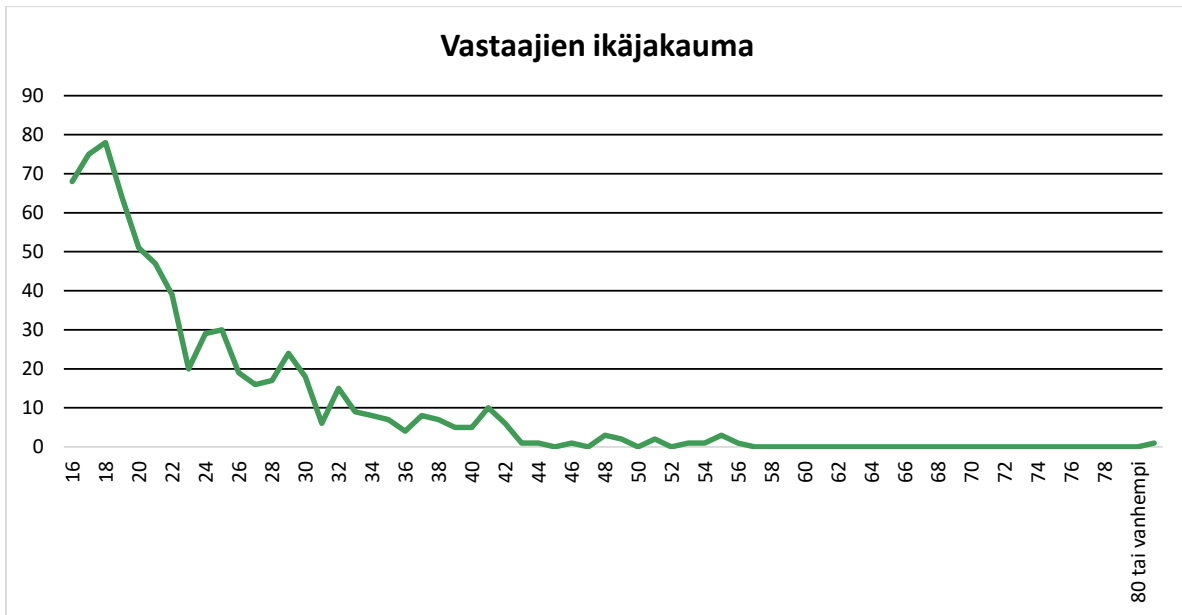
Tulosten yleistettävyttä arvioidessa tulee huomioida, miten tutkimukseen vastanneet urheilijat edustavat koko lajin urheilijoita, eli lajin kokonaisjoukkoa. Tähän vaikuttaa muun muassa vastausprosentin suuruus sekä se, miten vastaajien sukupuoli- ja ikäjakauma edustaa kokonaisjoukkoa. Saatujen tietojen (liitto/SuomiSport-tietokanta) perusteella kokonaisjoukon sukupuolijakauma jakautui siten, että lajin urheilijoista 58 prosenttia oli miehiä ja naisia 38 prosenttia. Kyselyyn vastanneiden osalta vastaavat prosentit olivat 40 prosenttia (miehet) ja 60 prosenttia (naiset). **Eli naiset vastasivat kyselyyn selvästi miehiä ahkerammin.** Tutkimuksissa on havaittu, että naiset vastaavat kyselyihin myös yleisellä tasolla miehiä useammin. Tietoa kokonaisjoukon ikäjakaumasta ei saatu, joten vastaajien ikäjakaumaa ei voitu suhteuttaa siihen. Tämä heikensi osaltaan tulosten yleistettävyttä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että matalan vastausprosentin, kokonaisjoukon ikäjakaumaan liittyvien tietojen puutteellisuuden sekä vastaajien sukupuolijakauman painottuneisuuden vuoksi **näiden tulosten perusteella ei voida tehdä suoria yleistyksiä koko lajia koskien. Tuloksiin on syytä suhtautua suuntaa antavina.** Toisaalta on huomioitava, että vastaajamäärä oli lukumäärällisesti suuri (702 urheilijaa), joten vastaukset edustavat merkittävän suurta urheilijajoukkoa.

Liite 1 : Osaraportin tilastot tuloksista

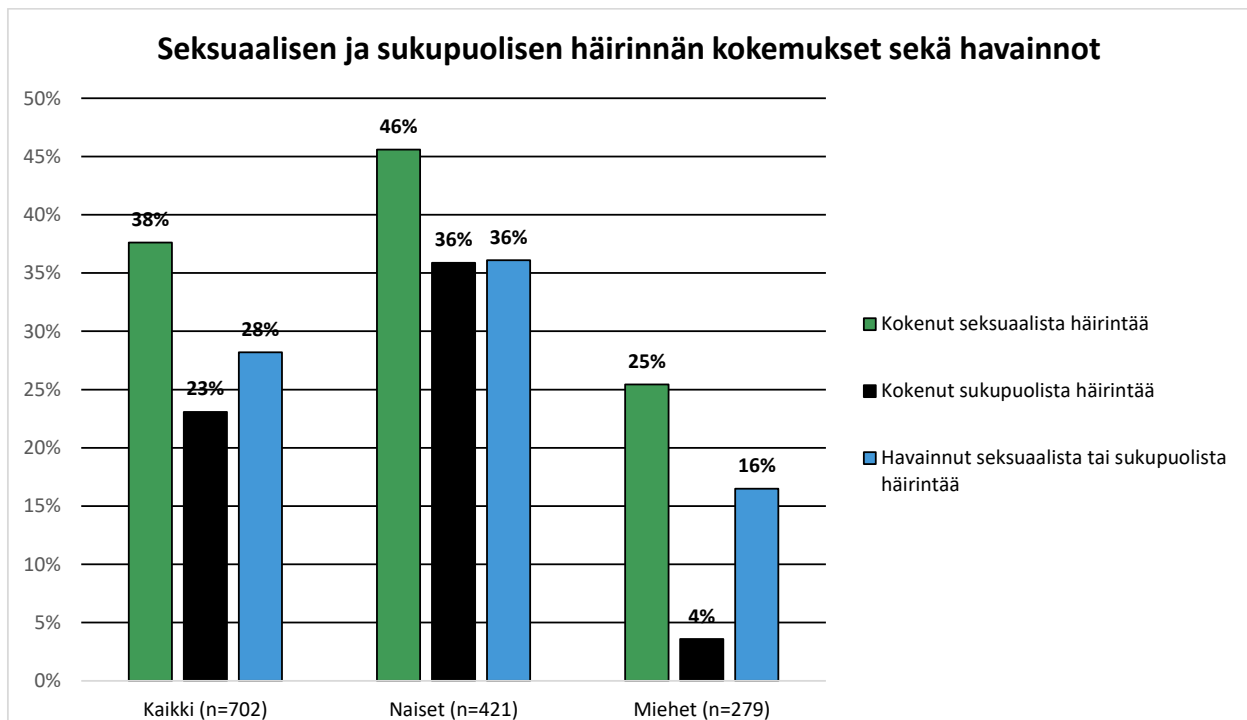
Taustatiedot

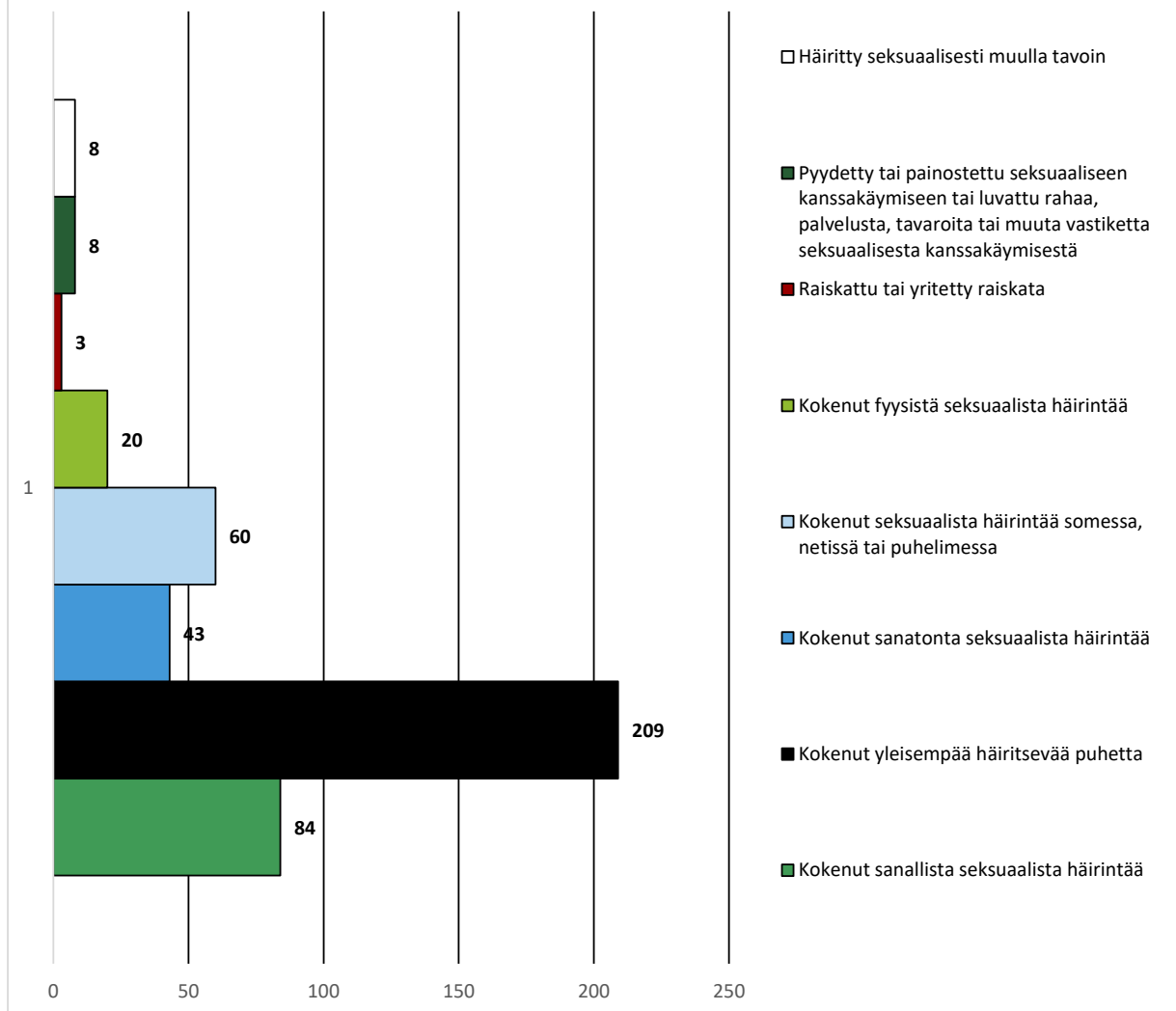

Tulokset

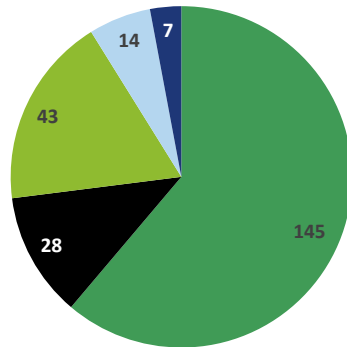
Kohdejoukko	Vastaukset	Vastaus %
7515	702	9

Viimeisen viiden vuoden aikana urheilutoiminnassa koetut seksuaalisen häirinnän muodot

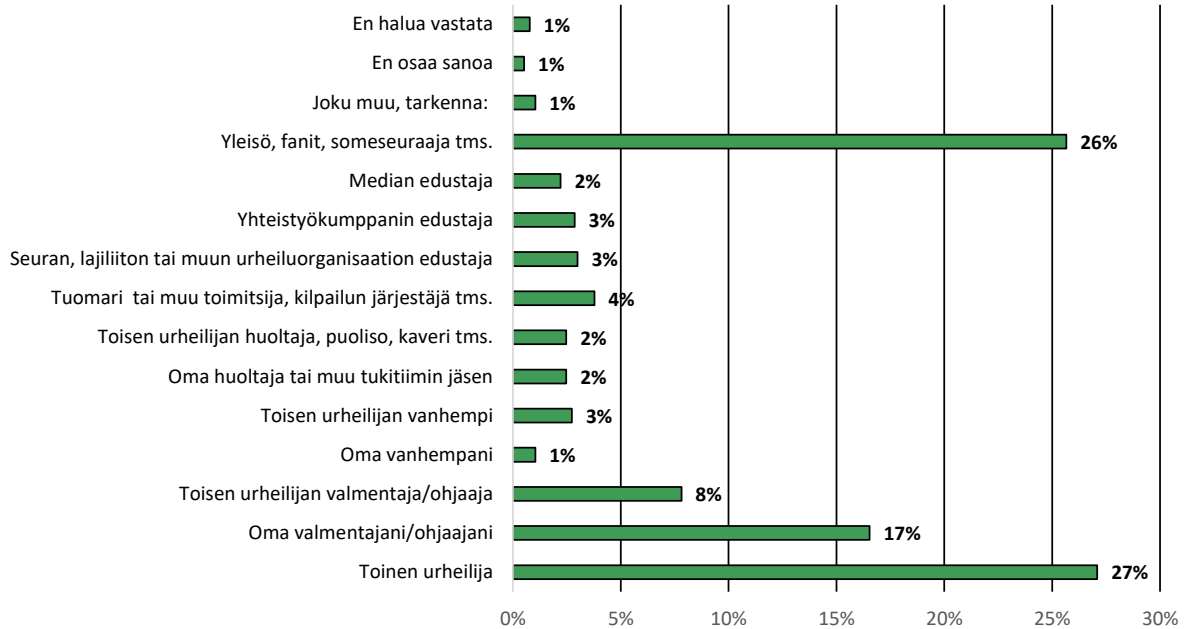

Viimeisen viiden vuoden aikana urheilutoiminnassa koetut sukupuolisen häirinnän muodot

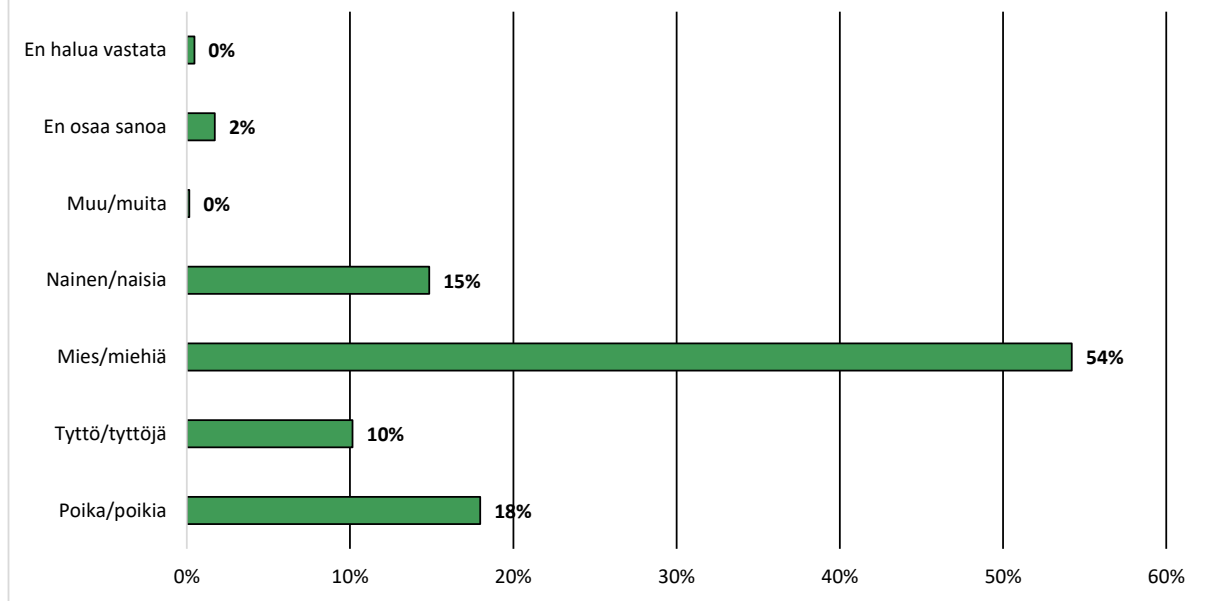

- Ominaisuuksia väheksytty tai kyseenalaistettu sukupuolen perusteella
- Sukupuolta tai tapaa ilmaista sitä halvennettu sanoin, elein tai teoin
- Syrjitty tai asetettu muita huonompaan asemaan sukupuolesi vuoksi
- Haukuttu tai kiusattu sukupuolen perusteella
- Häiritty jollain muulla tavoin sukupuolen perusteella

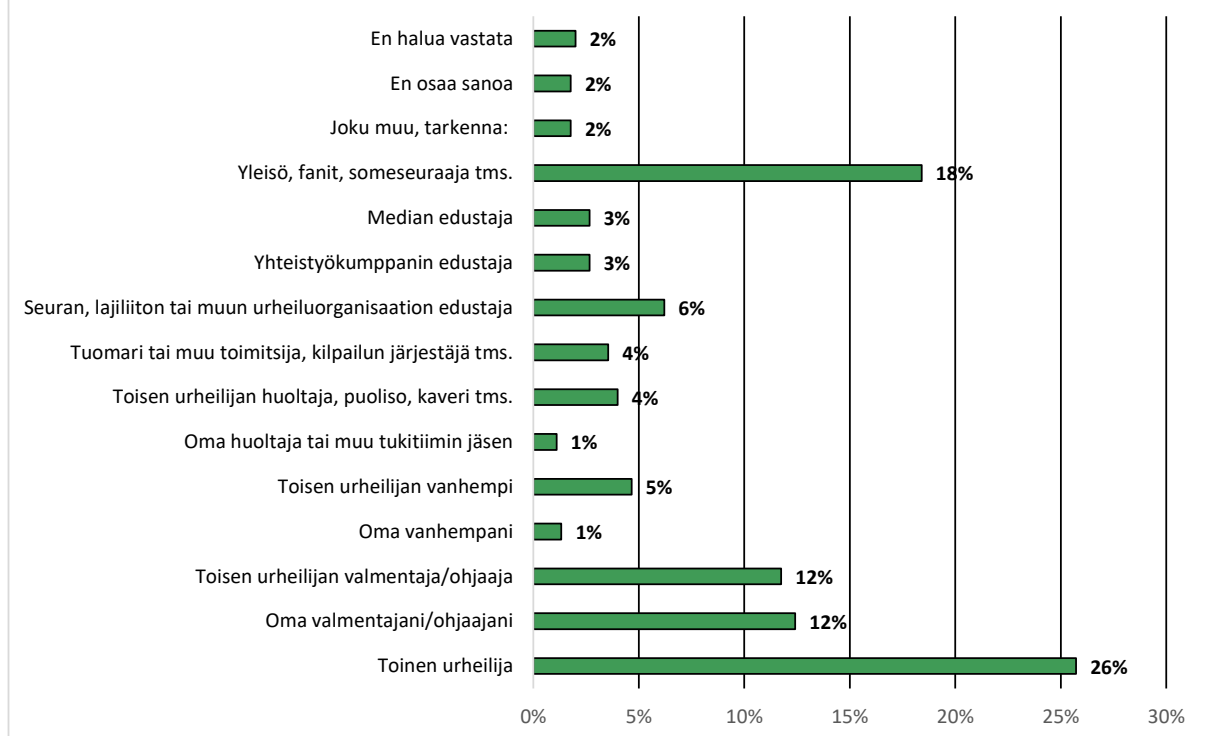
Seksuaaliseen häirintään syyllistyneet (%)

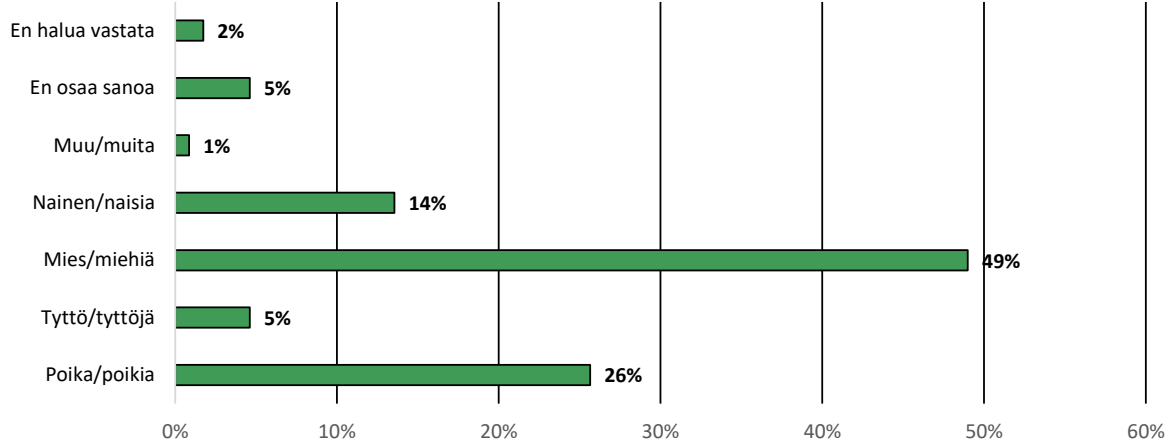
Seksuaaliseen häirintään syylistyneiden sukupuoli (%)

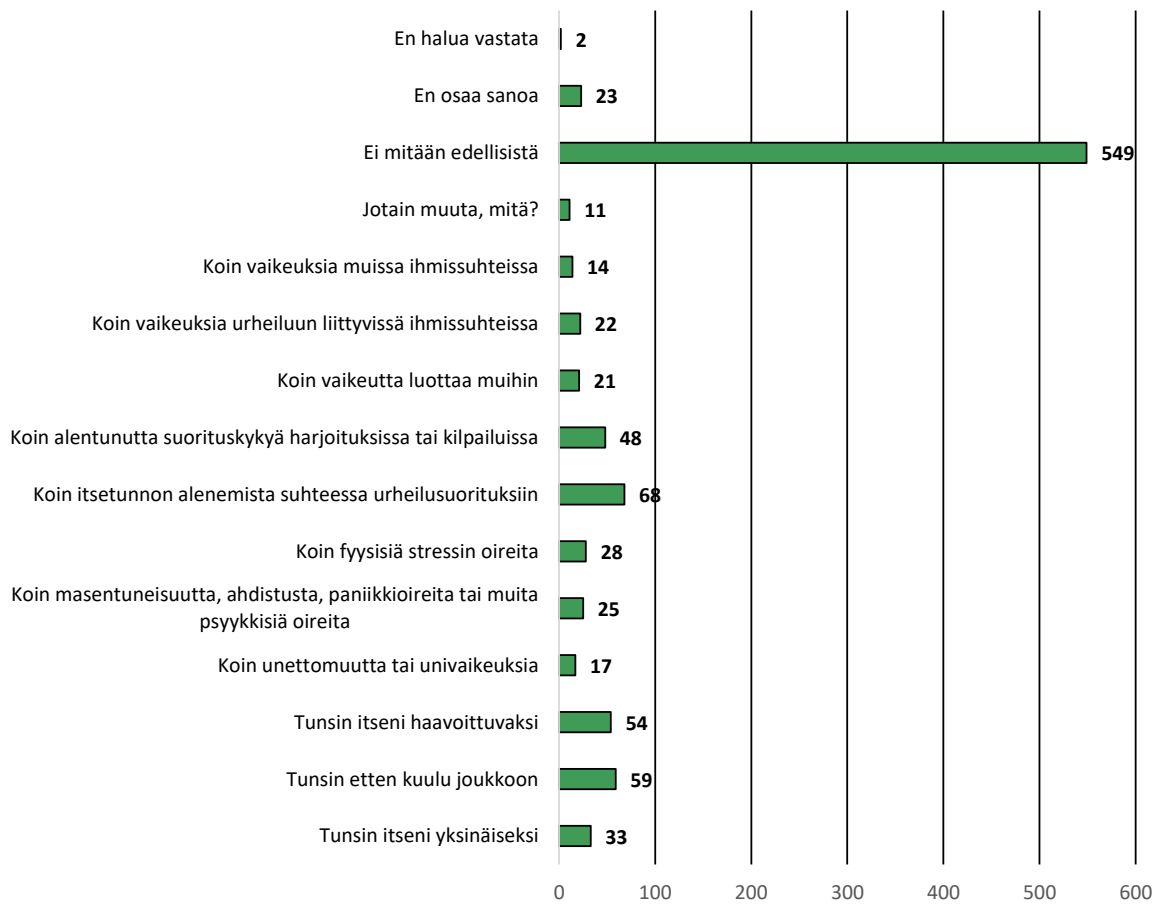
Sukupuoliseen häirintään syylistyneet

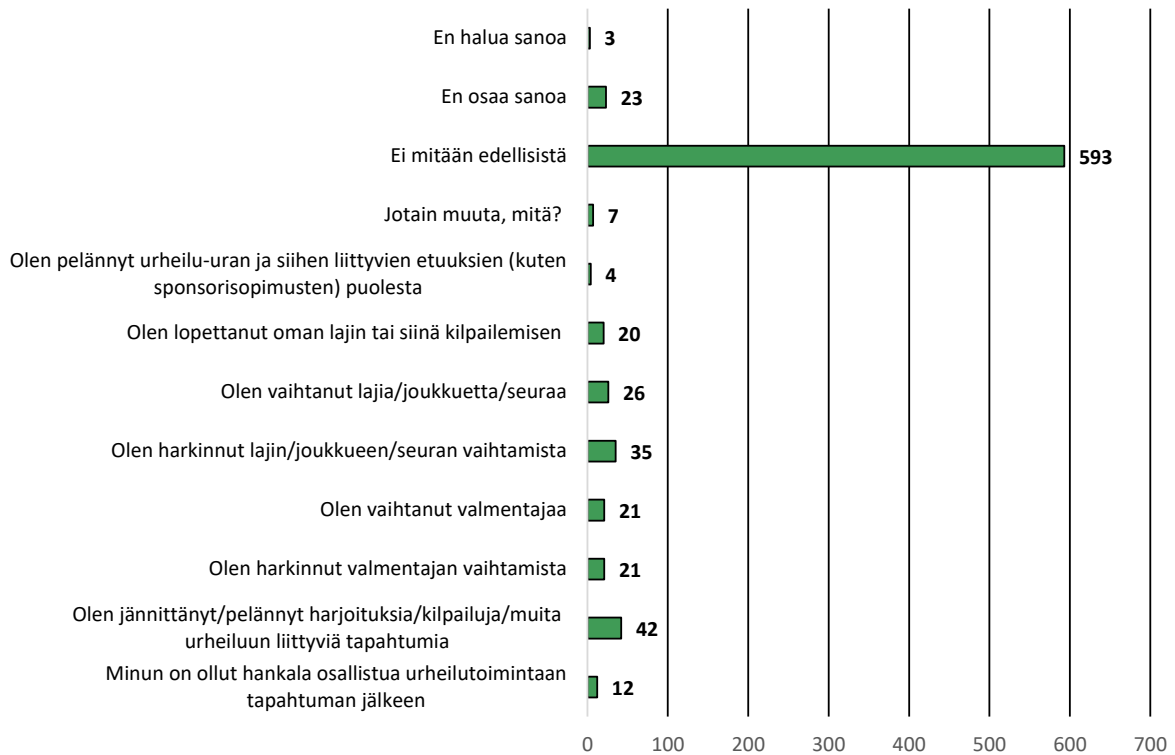
Sukupuoliseen häirintään syylistyneiden sukupuoli (%)

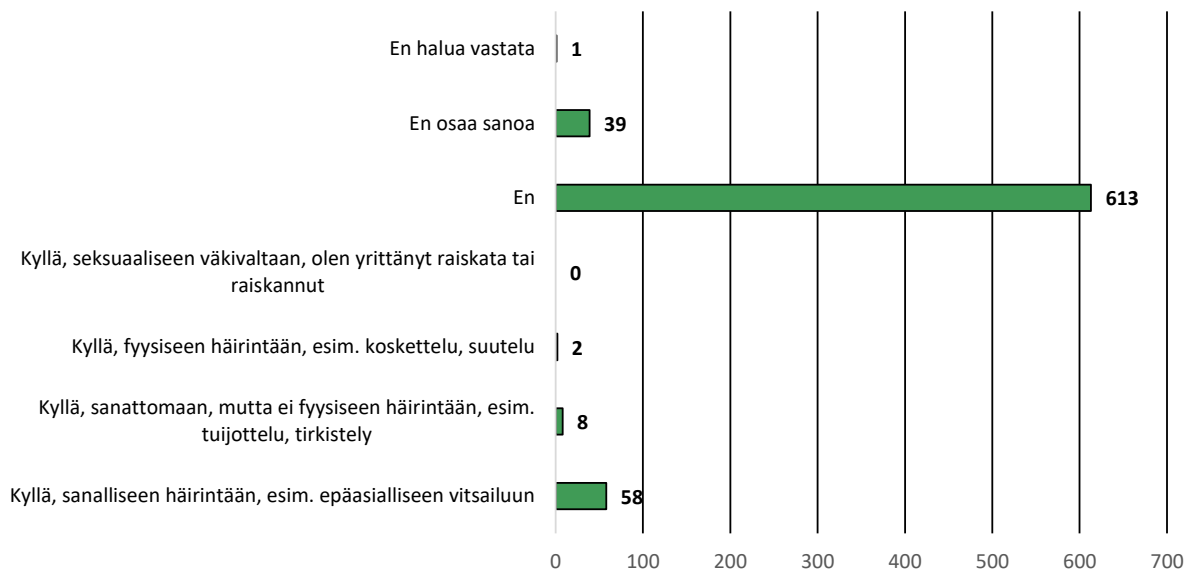
Kokemukset häirinnän psykologisista seurauksista

Kokemukset häirinnän seurauksista urheilutoimintaan liittyen

Oletko koskaan itse syyllistynyt urheilutoiminnassa seksuaaliseen tai sukupuoleen perustuvaan häirintään?

Onko oma lajiliittosi puuttunut häirintään urheilussa/ tehnyt töitä häirinnän ehkäisemiseksi urheilussa? (%)

